DELEGAT MINISTRA WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY
(KRAKÓW, LUBICZ 46)

KWARTALNY BIULETYN INFORMACYJNY

Za drugi kwartał 1931 roku
(wydany 10 lipca 1931 r.)

A. USTAWY, ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA WŁADZ PAŃSTWOWYCH.

a) Ustawy.

1. Ratyfikacja układu między Polską a Niemcami, w sprawie rybołówstwa na bieżących i stojących wodach granicznych, podpisanego w Berlinie dnia 10 grudnia 1927 r., została dokonana ustawą z dn. 17 marca 1931 r. Wykonanie ustawy ratyfikacyjnej, która weszła w życie z dniem ogłoszenia, zostało poruczone Ministrowi Spraw Zagranicznych, a wykonanie postanowień układu Ministrowi Rolnictwa. (Patrz: Biuletyn Inform. R. I, kwartał 1).

2. Ratyfikacja umowy między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką o rybołówstwie i ochronie ryb na wodach granicznych i na wodach ich zlewisk, podpisanej w Katowicach dn. 18 lutego 1928 r., została dokonana ustawą z dn. 18 marca 1931 r. Wykonanie ustawy ratyfikacyjnej poruczono Ministrowi Spraw Zagranicznych, a wykonanie umowy Ministrowi Rolnictwa.

b) Rozporządzenia.

1. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25 marca 1931 r. o ograniczeniu wywozu żubrów.

Na podstawie art. 1 ust. 2, art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 2, art. 10 pp. 10, 11, artykułu 11 pp. 7 i 8, oraz art. 12, 13, 14, 15 i 21 rozporządzenia Ministrów Skarbu, oraz Przemysłu i Handlu z dn. 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 314), tudzież na podstawie art. 6 ustawy z dn. 31 lipca 1924 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych (Dz. U. R. P. Nr. 80, poz. 777), zarządził Minister Skarbu, co następuje:

§ 1. Punkt 5 paragrafu 18 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 14 marca 1930 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 276) uzupełnia się przez dodanie po wyrazach «i t. p. tępicieli szkodliwych owadów» wyrazów «oraz żubrów».

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dn. 11 maja 1931 r. o wprowadzeniu czasu ochronnego dla niedźwiedzi.

Na podstawie art. 51, ust. 2, punkt e) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 3 grudnia 1927 r. o prawie łowieckiem (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934), zarządził Minister Rolnictwa, co następuje:

§ 1. Zabrania się polować na niedźwiedzie w czasie od 15 stycznia do dnia 15 grudnia każdego roku (czas ochronny).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje do dnia 15 grudnia 1934 r.

3. Ministerstwo Spraw Wojskowych wydało zarządzenia, zmierzające do ochrony tych ptaków drapieżnych, które nie szkodzą gołębiom pocztowym. Końcowy ustęp odnośnego pisma M. S. Wojsk. brzmi, jak następuje:

W związku z wnioskiem Min. Wyznań Religij-

nych i Oświecenia Publicznego zwracam się równocześnie z niniejszem do naczelnej organizacji hodowców gołębi pocztowych — Zjednoczenia Stowarzyszeń Hodowców Gołębi Pocztowych w Warszawie — aby, zgodnie z życzeniem Ministerstwa, zabroniło swoim podporządkowanym towarzystwom tępienia tych gatunków ptaków drapieżnych, które nie szkodzą gołębiom pocztowym, a stanowią zabytek przyrody (myszołowy, pustułki, orły przednie).

4. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa w sprawie utworzenia Zakładu Doświadczalnego Lasów Państwowych.

Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa (Monitor Polski z dnia 19 lipca 1930 r., Nr. 165) utworzony został Zakład Doświadczalny Lasów Państwowych w Warszawie.

W związku z powyższem rozporządzeniem, Dyrekcja Zakładu podaje do wiadomości następujący swój komunikat:

Zakresem prac Zakładu, który rozpoczął swe czynności w lutym b. r., objęte zostały także sprawy Parków Narodowych, rezerwatów i ochrony zabytków przyrody na terenie wszystkich lasów państwowych. Nadleśnictwa, które — na mocy porozumienia Zakładu z Państwową Radą Ochrony Przyrody — otrzymywać będą regularnie biuletyn, znajdą w nim komunikaty Zakładu we wszystkich sprawach, związanych z ochroną przyrody. We wszystkich tych sprawach Nadleśnictwa zwracać się mają bezpośrednio do Zakładu (Warszawa, ul. Reja 5).

c) Zarządzenia o lasach ochronnych.

Lasy tatrzańskie. Urząd Wojewódzki Krakowski uznał pismami z dnia 2. V. 1931 za lasy ochronne część lasów majątku Fundacji Zakłady Kórnickie, położoną w gminach kat. Kościeliska, Zakopane, Bukowina i Brzegi, oraz część lasów majątku Szaflary, położoną w gminie kat. Szaflary. Ogólna powierzchnia lasów, objętych powyższem rozporządzeniem, obejmuje 4654,0285 ha w Fundacji Kórnickiej, a 1551,6580 ha w Szaflarach. W uzasadnieniu podkreślono zarówno motywy natury praktyczno-hodowlanej, jak i motywy naukowo-przyrodnicze. W piśmie do p. J. Uznańskiego, właściciela majątku Szaflary, wskazano również na obowiązek zalesienia niektórych halizn, wynikający z art. 52 Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24. VI. 1927 r.

d) Inne zarządzenia i okólniki.

1. Udział członków P. R. O. P. w Okręgowych Komisjach Konserwatorskich. Po porozumieniu z Delegatem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, Konserwator Generalny w Ministerstwie W. R. i O. P. (Departament Sztuki) wydał okólnik do Urzędów Wojewódzkich, polecający powołanie do Okręgowych Komisyj Konserwatorskich przedstawicieli Państwowej Rady Ochrony Przyrody, w charakterze rzeczoznawców z głosem doradczym.

2. Komunikat Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie Stacji Badania Wędrówek Ptaków. Stacja wymieniona powstała w roku bieżącym przy Państwowem Muzeum Zoologicznem w Warszawie z ramienia Ministerstwa W. R. i O. P., które wydało także komunikat, wzywający każdego, ktoby znalazł się w posiadaniu ptaka oznaczonego aluminjową obrączką, do odesłania do Stacji obrączki wraz z notatką, zawierającą nazwisko i adres wysyłającego, oraz wskazówki co do miejscowości, gdzie ptaka znaleziono. Pożądanem jest także odesłanie całego ptaka.

3. Ochrona alei pod Janowem Podlaskim. Na podstawie opinji Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody Urząd Wojewódzki Lubelski (Dyrekcja Robót Publicznych) wydał zakaz wycięcia zabytkowej alei, przy drodze z Janowa Podlaskiego do położonej obok stadniny państwowej.

4. Ochrona głazów narzutowych. Wobec wypadku zniszczenia głazów narzutowych w jednem z nadleśnictw, Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu wydała do podległych sobie urzędów okólnik, polecający niezwłoczne założenie ewidencji wszystkich zabytków przyrody, które znajdują się na terenie Nadleśnictw. Nadto okólnik ten obowiązuje pp. Nadleśniczych do pouczenia podwładnego personelu o wartości poszczególnych zabytków i do wydania zarządzeń o pielęgnowaniu tychże.

B. REZERWATY I OCHRONA GATUNKOWA.

1. Rezerwat maliny moroszki. Naczelna Dyrekcja Lasów Państwowych przy Ministerstwie Rolnictwa poleciła wydzielenie z obszaru, podlegającego normalnemu zagospodarowaniu, brzegów jeziora Szulnia w Nadleśnictwie rudnickiem, poro-

śniętych maliną moroszką. Powierzchnia tego rezerwatu, położonego w oddz. 16 obw. Kiernowskiego, wynosi 2.60 ha.

2. Ochrona cisów w Mrukowej. Starostwo jasielskie wydało zarządzenie, zakazujące wyrębu i wszelkiego niszczenia i uszkadzania cisów, które w ilości 200 sztuk rosną na terenie lasu gminnego Mrukowej, po wschodniej stronie góry.

3. Ochrona borsuka. Dyrekcja Lasów Państwowych w Wilnie wydała Nadleśnictwom Państwowym polecenie ścisłej ochrony borsuka, zakazu jego odstrzału, oraz przeprowadzenia ewidencji pogłowia na podstawie czynnych nor.

4. Głaz narzutowy w Śniadkowie. Urząd Wojewódzki Krakowski (Oddział Sztuki), na wniosek Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, wydał orzeczenie L. Ak. II, 104/31, dn. 19. V. b. r., którem uznał za zabytek przyrody głaz narzutowy, o rozmiarach 5×4×2 m, znajdujący się nad kamieniołomem «Marylin» w Śniadkowie pod Radomiem. Ostateczne zabezpieczenie głazu będzie wymagało pewnych robót w terenie, ewentualnie przesunięcia go z miejsca, na którem się obecnie znajduje.

5. Grupa skał «Kramnica» w gminie Nowa Biała, powiatu nowotarskiego, została wyłączona od eksploatacji kamienia rozporządzeniem Starosty nowotarskiego z dn. 14. IV. 1931.

C. Z DZIAŁALNOŚCI P. R. O. P.

1. Projekt ustawy o ochronie lasów w okolicy wielkich miast. W związku z uchwałą XIII Zjazdu Państwowej Rady Ochrony Przyrody Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, z inicjatywy Delegata do spraw ochrony przyrody zwróciło się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z memorjałem, motywującym potrzebę wydania ustawy na wzór analogicznej ustawy pruskiej z dnia 29 lipca 1922 r. Zapewne pewien wpływ na dalszy bieg tej sprawy będzie miała okoliczność, iż obecnie powstał plan regulacji miasta Warszawy w promieniu 50 km od centrum. Dla tego celu zawiązał się specjalny Komitet z udziałem przedstawiciela Warszawskiego Komitetu P. R. O. P., a pod przewodnictwem inż. J. Miklaszewskiego.

2. Nowe delgatury P. R. O. P. W dniu 20 maja b. r. mianowany został delegatem Państwowej Rady Ochrony Przyrody na powiat jasielski p. Ludwik Krajewski, profesor gimnazjum państwowego w Jaśle.

3. Wystawy ochrony przyrody. Lwowski Komitet P. R. O. P. wziął udział w Wojewódzkiej Wystawie Turystyczno-Komunikacyjnej, która odbyła się we Lwowie (otwarta 12-go kwietnia), urządzając na niej specjalny dział, obejmujący zabytki przyrody na terenie województwa lwowskiego.

Staraniem P. R. O. P. i Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej urządzono w salach państwowego Seminarjum naucz. męsk. w Krakowie wystawę ochrony przyrody, przeznaczoną dla młodzieży, w dniach od 26. IV. do 16. V. b. r., którą zwiedziło przeszło 4.000 osób.

Na Wojewódzkiej Wystawie Rolniczej i Regjonalnej w Tarnopolu, która otwartą została w dniu 23 czerwca b. r., znajduje się również specjalny dział ochrony przyrody, urządzony przez Lwowski Komitet P. R. O. P.

4. Udział Państwowej Rady Ochrony Przyrody w Ankiecie w sprawie rozwoju letnisk, turystyki i ochrony przyrody w Karpatach Wschodnich. W wymienionej ankiecie, która odbyła się w Stanisławowie w dniach 29, 30 i 31 maja, a została zwołana przez Ministerstwo Robót Publicznych, wzięli udział z ramienia Państwowej Rady Ochrony Przyrody profesorowie: dr. Sz. Wierdak, inż. A. Kozikowski i dr. W. Goetel, którzy wygłosili referaty na temat ochrony przyrody w Karpatach Wschodnich. Wnioski, zgłoszone przez delegatów P. R. O. P. i jednogłośnie przyjęte przez Ankietę, odnoszą się do ochrony terenów, mających znaczenie dla turystyki, do utworzenia Parku Narodowego na Howerli, do utworzenia rezerwatów w Gorganach, w części dolnoreglowej lasów państwowych i rezerwatu limbowego w lasach metropolitalnych, wreszcie do utworzenia w górach Czywczyńskich Parku Narodowego na pograniczu Polski, Czechosłowacji i Rumunji, oraz stworzenia rezerwatu na południe od Burkutu.

5. Ograniczenie ustawiania reklam wzdłuż dróg publicznych. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poczyniło kroki, zmierzające do uzyskania wykazu odcinków dróg szczególnie cennych pod względem krajobrazowym, wzdłuż których ustawianie reklam winno być wzbronione.

W związku z tem zwracam się do wszystkich Komitetów P. R. O. P., oraz do Delegatów Rady z proś-

bą o jak najrychlejsze nadesłanie do biura Rady szczegółowych wniosków (wraz z mapami), przedstawiających te odcinki dróg publicznych, które, zdaniem informatorów, powinny być wolne od tablic reklamowych ze względu na ochronę piękna krajobrazu.

D. MIĘDZYNARODOWE AKCJE.

1. Na Międzynarodowy Kongres Ochrony Przyrody w Paryżu (od 30. VI. do 4. VII.) wyjechała delegacja polska, złożona z członków Rady: prof. dr. M. Siedleckiego (jako przewodniczącego), oraz prof. dr. J. Smoleńskiego. Nadto prof. dr. W. Goetel wyjechał jako reprezentant Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

Na Kongresie wygłoszone zostaną następujące referaty z ramienia P. R. O. P.:

a) «Organizacja i ważniejsze rezultaty ochrony przyrody w Polsce». Referat ten, napisany przez prof. dr. W. Szafera, odczyta na ogólnem zebraniu Kongresu prof. Siedlecki.

b) «O ochronie ryb w Polsce» wygłosi na posiedzeniu sekcji I (dla ochrony fauny) prof. Siedlecki.

c) «Ochrona krajobrazu w Polsce» wygłosi na posiedzeniu sekcji IV (dla ochrony pejzażu) prof. Smoleński.

d) «Stosunek turystyki do ochrony przyrody w Polsce» wygłosi na posiedzeniu sekcji IV prof. W. Goetel.

e) «O Parkach Narodowych w Polsce» wygłosi na posiedzeniu sekcji V (dla ochrony przyrody w ogólności) prof. W. Goetel.

2. Posiedzenie Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków. Bezpośrednio po Międzynarodowym Kongresie Ochrony Przyrody w Paryżu odbędzie się w dniu 6 lipca b. r. również w Paryżu, posiedzenie subkomitetu europejskiego Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków, w którem weźmie udział prof. dr. M. Siedlecki, jako przewodniczący Sekcji Polskiej Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków.

E. Z NOWEJ LITERATURY.

1. Nowe wydawnictwa Rady.

Nakładem Państwowej Rady Ochrony Przyrody ukazały się:

a) w kwietniu b. r. ulotka p. t. Jan Sokołowski: «Skrzynki i karmiki dla ptaków», jako nr. 30 osobnych wydawnictw P. R. O. P., stron 2, rycin 3, cena 10 gr.

b) «Bezpłatny dodatek do miesięcznika krajoznawczego dla młodzieży «Orli Lot» poświęcony ochronie przyrody», nr. 1, wyszedł w ostatnich dniach marca b. r. Zawiera on artykuły: dr. J. Kołodziejczyka «Świteź nowogródzka», Amalji Głowińskiej «Zbierajmy wiadomości o głazach narzutowych» i St. Niemcówny recenzję z 10-go rocznika «Ochrony Przyrody».

c) Nr. 2-gi powyższego «Dodatku» ukazał się w czerwcu b. r. Zawiera artykuły: prof. dr. W. Szafera «Rezerwat leśny imienia Władysława Orkana w Gorcach», J. Czarneckiego «Wystawa Ochrony Przyrody w Krakowie» i notatkę o nowych wydawnictwach z dziedziny ochrony przyrody.

2. Stanisław Bełżecki: Park Przyrody w Łysogórach im. St. Żeromskiego. (Biblj. Powsz. Uniw. Regj. im. St. Konarskiego Z. N. P. Radom, 1931).

Dzieła Żeromskiego zapoznały polski ogół czytający z «Puszczą Jodłową» w Łysogórach. Stosunek do gór Ś-tokrzyskich, oparty na nich, jest uczuciowy i estetyczny. Wielu jednak ze zwiedzających Park Przyrody im. Żeromskiego, chciałoby może zdobyć nieco wiadomości o budowie i historji, o roślinności i faunie tego pasma gór. Wiadomości te jednak są rozproszone w wielu naukowych wydawnictwach, niedostępnych i niezrozumiałych dla przeciętnego czytelnika. To też dobrze się stało, że — nie pomijając nazwiska Żeromskiego, które na zawsze jest związane z Łysogórami — autor najwięcej miejsca poświęcił tematom przyrodniczym, wyzyskując umiejętnie literaturę naukową. W szeregu krótkich rozdziałów, przedstawia autor paleogeografję i rozwój terenu, krajobraz, budowę geologiczną, roślinność i faunę. Inne rozdziały, stosunkowo mniej liczne, poświęcone są roli człowieka w stosunku do Puszczy Jodłowej («Kultura a Natura»), historji klasztoru św. Katarzyny, powstaniu Parku Natury i t. d. Rozdział początkowy poświęcony jest Stefanowi Żeromskiemu. Książeczka jest ładnie i celowo ilustrowana. Jedynie rysunek żubra jest może nie na miejscu, skoro zwierz ten od wieków już wyginął w Łysogórach.

Całość czyni bardzo miłe wrażenie i niewątpliwie zasługuje na dobre przyjęcie ze strony przyjaciół przyrody i miłośników Puszczy Jodłowej.

J. L.

W Krakowie, dnia 10 lipca 1931 r.

Prof. Dr. Władysław Szafer,
Delegat Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody.